

Litteratur

GOWAN C. CLARK and C. G. C. DICKSON: Life Histories of the South African Lycaenid Butterflies, 1971, Purnell & Sons Sa Ltd, 70 Keerom Street, Cape Town, South Africa. 272 sid. 125 färgplanschier, pris 15 Rand (ca 105 sv kr).

Författarna beskriver 125 Lycaenid-arter från Sydafrika uppsplittrade på 41 släkten. Varje artbeskrivning innehåller larvens näringsväxt, flygtid, utbredning, ägg, larv samt puppa. Planscherna är handkolererade och visar fjärilarnas över- och undersida, ägget, de olika larvstadierna, puppan, larvens huvudkapsel samt speciella karaktärer på vissa av larvens segment. I slutet av boken refererar författarna till en lång litteraturförteckning.

Varje Lycaenid-art beskrivs ytterst noggrant och planscherna är mycket välgjorda. *Lycaena clarki* beskrivs som ny art från Steynsburg, Sydafrika. Den enda kritiska synpunkt som kan läggas på boken är att den saknar bestämningstabeller, varför det kan uppstå problem då man vill bestämma närliggande arter efter planscherna.

BERT GUSTAVSSON

HIGGINS, L. G. & RILEY, N. D. Europas Fjärilar, Dagfjärilar — En Fälthandbok. Illustrerad av BRIAN HARGREAVES. Svensk bearbetning av PER DOUWES. — Almqvist & Wiksell, 1971.

Det engelska originalet till denna bok utkom i London 1970 med titeln *A Field Guide of the Butterflies of Britain and Europe*. Den nu föreliggande svenska bearbetningen följer i huvudsak det engelska originalet, med en del kompletteringar vad beträffar den nordiska faunan.

För alla som intresserar sig för mer än sin egen nationella fauna måste såväl originalet som den svenska bearbetningen kännas mycket välkomna, även om området för böckerna stannar vid ryska gränsen, då några verk som täcker Europas fjärilar ej utkommit sedan åren omkring 1910 och som i belysning av vår närvarande kännedom är starkt föråldrade.

Den svenska bearbetningen inleds med en kortfattad översikt över fjärilars utseende, utbredning och levnadssätt, begreppen släkte, art och underart, över nomenklaturfrågor och över de elementära reglerna för fjärilars fångst, preparering och förvaring, fritt efter originalet i Per Douwes innehållsrika men komprimerade stil.

Efter en artförteckning och en karta över det behandlade geografiska området följer den systematiska delen med beskrivningar. Såsom framhållits i förordet, har för en bok av detta format endast »de viktigare, tydligt skilda» underarterna kunnat medtagas. Av dessa har för två angivits att de kanske utgör skilda arter. Ett dussin av de övriga medtagna underarterna betraktas av flera entomologer som självständiga arter, utan att något härom nämnts i texten. I ett stort antal monografiska arbeten finns dessutom behandlade minst ytterligare ett tiotal taxa, som av en del entomologer betraktas som goda arter, av andra som underarter, men som ej alls nämnts i boken. Å andra sidan har sex problematiska arter upptagits som goda arter, varav två med anmärkningar om tvivelaktigheten. Alla lägre systematiska kategorier har betecknats med termen form. Dessa begränsningar har naturligtvis sina nackdelar för alla som eftersträvar en mer allomfattande kännedom och har i några fall lett till oklarheter, som t.ex. hos *Lasiommata maera*, där taxonet *adrasta* i texten betraktas som form av *Lasiommata maera maera*, medan det i bildförklaringen angivits som en underart av *Lasiommata maera*. Oklarheten finns dock redan i det engelska originalet. Sedan bör man kanske beundra den drastiska åtgärden att ej ange någon enda underart för *Parnassius apollo*, av vilken ett otal underarter blivit be-

Entomol. Ts. Arg. 92. H. 3-4, 1971

skrivna, som förvisso ej alla är sådana. Dessa förhållanden reflekterar författarnas outtalade åsikter och har påtalats för att framhålla vilka vida fält som står öppna för fortsatta systematiska och genetiska undersökningar.

Efter den systematiska delen följer en kort litteraturförteckning och en serie mycket trevliga små kartor, på vilka den geografiska utbredningen i stort angivits för samtliga i texten anförda arter. Denna kartserie utgör kanske den mest efterlängtade delen av boken. I några få och lätt kontrollerbara fall har dock fel kunnat konstateras, såsom för *Hamearis lucina*, för vilken utbredningen i Sverige helt saknas, där den dock förekommer ända upp till Mälardalen, trots att enligt litteraturförteckningen prickkartorna i Nordströms *De Fennoskandiska Dagfjärilarnas Utbredning* förelegat författarna som underlag. I den systematiska delen har dock förekomsten i Sverige uppgivits.

De interfolierade färgplanschererna, tydligen efter handmålade original, återger alla i boken upptagna fjärilar, såväl arter som underarter. Bilderna är av hög kvalitet och mycket naturtrogna med sina mjuka konturer och nästan överlag korrekta färger, utom hos några lycenider, där de violetta färgerna fått en väl kraftig dragning åt lila, uppenbarligen vid tryckningen. Av utrymmesskäl har endast en bild per art eller underart och kön kunnat medtagas, vilket säkert kommer att försvåra bestämningen av de mest variabla arterna.

Den svenska bearbetningen avslutas med ett register över de latinska namnen i bokstavsordning, vilket får anses vara en stor fördel framför originalets register i släktordning.

Denna mycket trevliga handbok borde pryda varje naturintresserad bokhylla och finnas i varje fjärilssamlares resväska, bara läsaren inser dess begränsningar.

ERIK VON MENTZER